

ГОДИШЕН ДОКЛАД НА НАУЧНАТА МРЕЖА НА EFSA¹ ЗА BSE / TSE – 2021 г.

РЕЗЮМЕ

Създаването на мрежи от научни организации, които работят в обхвата на дейност и споделят мисията на Европейския орган по безопасност на храните (EFSA), представлява част от задачите, които институцията изпълнява по силата на чл. 23 (ж) от Регламент (ЕО) № 178/2002². Посоченият член от регламента определя EFSA като център, отговорен и за функционирането им. Член 23 (д) и чл. 33 предвиждат събиране, обработване, анализ и отчитане на получените научни и технически данни. Основаването на научни мрежи е регламентирано в чл. 36, като условие за постигане на целите им е координация в работата, подобряване на обмена на информацията помежду им, споделяне на усилията при разработване и изпълнение на съвместни проекти, обмен на експертиза и добри практики.

Научната мрежа по спонгиформни енцефалопатии при говедата и другите трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (BSE-TSE), е създадена през 2006 г.

На 18-19 октомври 2021 г. е била проведена 16-тата поред годишна среща, протекла през интернет платформа. Споделената научна информация касае TSE-TSE, като в нея са взели участие държави-членки на Европейския съюз (ЕС), страни от Европейската асоциация за свободна търговия (EFTA), държави – кандидати за присъединяване към ЕС, EFSA, Европейската комисия (ЕК) и ad hoc участници [представители на Световната организация по здравеопазване на животните (OIE)].

Обсъжданите теми включват:

1. Актуализация на становището на VKM³ за зоонозия потенциал на CWD – Chronic Wasting Disease / Хронична изтощителна болест, актуализация на ситуацията и наблюдение на CWD в Швеция;
2. Преглед на мерките за контрол на CWD в Норвегия през последните пет години (извлечени поуки);
3. Резултати от оценка на риска на ANSES – Франция, които се отнасят за ситуация при която фуражната забрана е премахната;

¹ Годишният доклад на EFSA за TSE/BSE е изготвен непосредствено след приемането и публикуването на **Регламент (ЕС) 2021/1372 на Комисията от 17 август 2021 година** за изменение на приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на забраната за хранене на непрехивни селскостопански животни, различни от животни с ценна кожа, с протеин, получен от животни (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1372/oj/bul>). Регламентът отразява стратегически план на Комисията и Съвета и влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз. Чрез регламента се въвежда облекчаване на фуражната забрана, въведена по отношение на влагане на преработени животински протеини (ПЖП).

² Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety. OJ L 31, 1.2.2002, p. 1–24

³ Norwegian Scientific Committee for Food and Environment (VKM)

4. Разпространение във Великобритания на необичайни прионовни протеин в човешки апендикси (историческа перспектива и най-нови резултати);

5. Обсъждане на новият мандат на EFSA за Научните мрежи през периода от 2021 до 2023;

6. Съвместни дейности на мрежата за TSE/TCE, последните и текущи дейности относно TSE на EFSA, OIE и ЕК;

7. Оповестяване на предварителните резултати, които предстои да бъдат включени в обобщения доклад за ЕС за TSE за 2020 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Предварителна информация и задание (представено от EFSA)

За изпълнение на горните разпоредби на Регламент (ЕО) № 178/2002, посочени в резюмето, е съставен учредителен правилник и създадена:

- Научна мрежа по спонгиформни енцефалопатии при говедата и другите трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (BSE-TSE). Тя става база за засилено научното сътрудничество по въпроси, предизвикващи загриженост, при което е замислена да намали дублирането на дейности и посредством това, избягване на разминаване в мненията.

- Мрежа за оценка на микробиологичния риск.

През 2010 г., Управителният съвет на EFSA е приел решение, в което се урежда създаването и функционирането на Мрежите на EFSA. То е ревизирано през 2021 г. Изтеклият през 2020 г. мандат на Научната мрежа по TSE-TCE е подновен за периода 2021-2023 г. Важен елемент в дейността на посочената научна мрежа е: подобряване на диалога и обмена на информация между участниците; изграждане на общо разбиране на принципите за оценка на риска; подобряване на знанията и доверието в научните оценки, извършени в ЕС; осигуряване на прозрачност в протичащия между държавите-членки и EFSA процес; повишаване на хармонизацията в оценките на риска, разработени в рамките на ЕС.

Мрежата представлява среда за споделяне на поверителна информация, данни и методологии, в улеснение на хармонизирането на практиките за оценка и подпомага прогнозирането на възникващи рискове в ЕС.

Специфичните цели на Научната мрежа за BSE-TSE са:

- а.** идентифициране на общи теми и области за взаимно сътрудничество;
- б.** идентифициране и избягване на дублиране на усилия;
- в.** намиране на експерти в конкретни области и по специални въпроси;
- г.** споделяне на налични данни и качество;
- д.** засилване на сътрудничеството между оценяващите риска и мениджърите на риска;
- е.** обмен на информация между EFSA, държавите-членки и други заинтересовани страни;
- ж.** утвърждаване на комуникацията и сътрудничеството между EFSA и държавите-членки на ЕС, оценителите на риска и мениджърите на риска, и заинтересованите страни с членовете на Консултативния съвет (Advisory Forum) и членовете на координационните точки (Focal Points);

- з. рационализиране на общите изследователски цели;
- и. идентифициране на потенциални възникващи рискове при справяне с текущи проблеми.

ДИСКУСИИ

Хронична изтощителна болест (CWD)

а) Актуализиране на становището на Норвежкия орган по безопасност на храните по отношение на генетиката на животни от Cervidae / Еленови във връзка с CWD

Норвегия е представила резултати от становище на VKM (Norwegian Food Safety Authority), публикувано тази година: „**Зоонозен потенциал на хронична изтощителна болест (CWD), свързан с клане на животни и консумация на месо**“⁴. Становището включва събражните за последните години познания по темата.

През 2016 г., в доклад на VKM, е направено заключение, че зоонозният потенциал на CWD е много нисък⁵, което е потвърдено и за 2017 г. Изразът „много нисък“ се тълкува като „много рядък, но не и изключен“ (съгласно дефиницията на OIE, 2004).

Зооотичният риск е оценен, като са съчетани данни и информация от три източника: а) наблюдение (surveillance), диагностика и епидемиология; б) *in vivo* експериментално заразяване, и с) *in vitro* анализи за конверсия.

Последните научни доказателства сочат, че съществува уникален щам с неизвестен произход при северните елени, уникален щам(ове) плейотропен⁶ прион при лосове и уникален щам при благородния елен. Следователно, различните CWD прионни щамове следва да бъдат оценявани поотделно. Като следствие от тази особеност, информация не може да бъде черпана от резултати, получени при северноамерикански щамове. Подчертано е, че липсват точни данни за честотата на спорадичните прионни заболявания при хора в Норвегия. Представени са и нови данни за неуспешно предаване на CWD от елени и лосове към PrP-експресирани (материал от хора) трансгенни мишки⁷, както и неокончателна интерпретация на заключения, в резултат на незавършило към момента проучване, провеждано след инокулацията на причинител на CWD при макаци. **Предварителните резултати сочат, че зоонозният потенциал на CWD е реален, тъй като видовата бариера не е абсолютна и дори да липсват доказателства за това, може да се предположи, че CWD е заразен при хора, което предполага, че е разумно да се внимава за евентуална експозиция на хора.**

Според доклада на VKM (VKM, 2021a), „Въз основа на наличната информация е направен извод, че зоонозният потенциал на норвежките варианти на CWD, свързан с клане на животни и консумацията на месо, е много ниска“.

б) CWD – съвременни данни от наблюдение през 2021 г. в Швеция

Представителят на Швеция е докладвал намерените в страната случаи на CWD към момента на провеждане на срещата. Посочил е, че резултатите отразяват провеждано

⁴ (VKM, 2021a)

⁵ (VKM, 2016)

⁶ Плейотропност: феномен, при който единичен ген, влияе върху две или повече различни фенотипни характеристики на индивида.

⁷ (Wadsworth et al., 2021)

засилено наблюдение на положителните случаи, паралелно с общото наблюдение. За 2021 г. са били заложени разширени параметри за наблюдение, които пападат извън обхвата на законовите разпоредби. **Положителните случаи (три лос през 2019 г., отново лос и през 2021 г.) са открити при женски индивиди, на възраст повече от 10 години, всички с положителна находка в мозъчния ствол /мозъка и отрицателна находка в лимфни възли.**

„Засилено наблюдение“ във въпросния случай е имало за цел изследване на разпространението на CWD в райони с установен положителен случай (разпространеност 0,7%, при конкретния дизайн на изследването) и тестване на целеви животни – ловувани / заклани за консумация от човека, извън рисковите животни. Било е представено разпределение на резултати от засиленото наблюдение, както и разпределение по възрасти в рамките на рисковите групи животни.

Резултатите са станали причина, Швеция да продължи общото наблюдение, с цел постигне на по-обхватни и точни резултати. Фокусът е поставен при рискови животни, като се има предвид че съществуват определени трудности, свързани с невъзможността за включване на убити на пътя животни, поради специфични мерки, предприемани в изпълнение на националното законодателство. Накрая е подчертано ползотворното участие на ловците в зоните със засилено наблюдение.

в) Контрол на CWD в Норвегия през последните 5 години: поуки

Bjørnar Ytrehus, професор по ветеринарна патология в Шведския университет по селскостопански науки е направил презентация на мерките за контрол, приложени 5 години след потвърждаване на първия положителен случай и на направените оттогава изводи (VKM, 2016, 2017, 2018, 2021a, 2021b).

Ключовите елементи за дефиниране на подхода, следван при определяне мерките за контрол, може да бъдат обобщени в **шест точки**:

1) наблюдение, което дава възможност за обстоен преглед на случаите, географското местоположение и бърза реакция при установяване на положителни случаи (в Norefjell)⁸. От 2017 г., наблюдението е засилено в районите около места, където са открити засегнати от TSE лосове и благородни елени;

2) ограничаване, засилване на патрулирането и контрол при отглеждане на животни, разкриване на специални пропускателни пунктове, спиране на възможностите за свързаност и затваряне на пътища, поставяне на ограждения, използване на GPS-нашийници за животните в района на Norefjella;

3) предотвратяване на струпвания, чрез намаляване на изкуствените точки на концентрация на гостоприемника (има се предвид забрана за поставяне на блокчета от соли за близане, предназначени за елени; от 2020 г. подобни блокове са разрешени само за овце);

4) хигиена, избягване на разпространение и експозиция при хора;

5) управление на популацията, свързано с увеличаване на лова на диви северни елени и лосове, унищожаване на стадо северни елени в зоната на Nordfjella, което е извършено като спешна мярка, със сътрудничеството на добре обучени ловци;

6) комуникация, установяване на постоянен диалог с обществото.

⁸ Планинска верига в близост до Осло.

ПОУКИ:

- i)** комуникацията, независимо от усилията и търпението, е трудна, но изключително важна, тъй като позволява изграждане на всеобщо разбиране за проблема;
- ii)** недостъпните зони са трудни за контролиране;
- iii)** има разходи за усилия за информиране на земеделски производители, ловци, граждани в селските общества;
- iv)** има нужда от диалог на уважение, общо разбирателство и компромиси;
- v)** има признаци на конкуренция между властите и научната общност.

ДОПЪЛНИТЕЛНО РАЗИСКВАНИ ВЪПРОСИ

В отговор на въпросите от Италия, шведският представител е дал пояснение, че разпространение на CWD при възрастни лосове в Швеция, не е известно.

В контекста на установените разлики в генетичния профил на елените в Hardangervidda – Norway и в Norefjella, ЕК е задала въпрос за научните основания за използването на термина „атипична CWD“ и разлика с „типична CWD“. Норвегия е разяснила различния профил на CWD при северните елени (като тези от Северна Америка) в сравнение с генетичния профил на лосове, която болест засяга възрастни животни и има различна локализация и тъканно разпределение на PrPSc, **само в мозъка**.

Протекла е дискусия за **необходимостта от изясняване на наименованието на CWD при европейските представители на Еленови** и стремежът за постигане на консенсус относно това, дали използването на термина „атипична CWD“ е научно обоснован според настоящите познания, както и относно необходимостта от диференциране от CWD в Северна Америка. Разискван е и въпросът с това, дали терминологията следва да се прилага при щам, вид или ниво на фенотипно проявяване.

Последвала е и дискусия, предизвикана от въпроса, дали намаляването на плътността на животните в Hardangervidda е било необходимо да бъде направено бързо или не. Посочена е и ролята на замърсяването на околната среда.

ТСЕ И ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ

Оценка на риска при вдигане на фуражната забрана (ANSES)

Франция е представила оценка на риска при условия на отмяна на фуражната забрана, публикувана през юни 2021 г. от ANSES (Национална агенция по храните, околната среда, здравето и безопасността при работа) (ANSES, 2021).

На първо място, е обсъдена употребата на преработен животински протеин (РАР/СЖП – странични животински продукти) от свине при хранене на домашни птици, както и на РАР от домашни птици при хранене на свине.

Направен е преглед:

1) и актуализация на интереса към преработен животински протеин (РАР) във фуражи и на риска от разпространение на ТСЕ агенти, в контекста на въвеждането на РАР във фуражи.

Основният риск, свързан с включването на протеини от домашни птици и свине в храната за животни, е предаването и рязширяване на появата на ТСЕ. Работната група е следвала полуколичествен подход (Prion Risk Метод за приоритизиране, HRPrion) с анализ на сценария, като е подчертана важността на мерките за избягване на кръстосано замърсяване по цялата хранителна верига. Кръстосано

замърсяване, риск при рециклиране на възможна спорадична / спонтанна TSE при прасета през хранителната верига може да бъдат ограничени: средство за постигане на такъв резултат, когато се касае за PAP (Procossed Animal Proteins – преработени животински протеини) от прасета се свързва с производство по метода на стерилизация под налягане (**метод 1**); като се има предвид предполагаемо ниската чувствителност на домашни птици към TSE, третиране по метод 1 (стерилизация под налягане) на продукти от домашни птици не е пропорционално на риска.

Ефективно разделяне по видове животни на всички обекти в производствената верига, свързани с мерките за контрола и проследимостта, биха ограничили възможното разпространение на TSE (ANSES, 2021).

2) Обсъдена е употребата на PAP от насекоми за фураж за свине и домашни птици. Докладът обхваща седемте вида насекоми, разрешени за хранене на риба и *Bombus mori*. Потенциални биологични и химични опасности са свързани с насекоми, поради което е подчертано, че субстратът, върху който се отглеждат насекомите, трябва да отговаря на регулаторните изисквания за фураж, тъй като рисковете, свързани с PAPs от насекоми може да варира в зависимост от естеството му.

Други заключения: важно е, да не се разчита на видовата бариера при планиране на мерките за управление на предаването на приони, тъй като тя не е абсолютна. Необходимо е активно наблюдение на TSE да продължи.

Разпространение във Великобритания на анормален прионов протеин в апендикси при хора: историческа данни и последни резултати

Dr. Simon Mead, консултант невролог и изследовател на TSE, е представил на аудиторията историческа перспектива на дългогодишния проект, свързан с разпространението във Великобритания на анормален прионов протеин в човешки апендикси. Фокусът е бил поставен върху последните резултати от работата, публикувани през 2020 г. – статията е озаглавена: „Разпространение във Великобритания на необичаен прионов протеин в апендикси при хора, преди и след епизоотията от е BSE (Bovine Spongiform Encephalopathy)“⁹. В две проучвания, предшествващи посоченото, показват резултати от апендектомия (Приложение-1 и -2 към статията) и оценяват разпространението на **анормален прионов протеин (PrP) в британската популация**, изложена на TSE. Проучването включва анкета (Приложение-3), която насочва към измерване на разпространението на анормален PrP в групи от населението, за които се смята, че са били неизложени на TSE. Резултатите от проучването са били разгледани в последвала дискусия, като са отчетени ограниченията при провеждане на изследванията и е посочена посоката, в която следва да се планират бъдещи проучвания.

Допълнително дискутирани теми

На въпроса, дали наличието на имунооцветяване¹⁰ (имунофлуоросценция) при апендиксите недвусмислено се дължи на вариант на болестта на Кройцфелд-Якоб

⁹ ‘Prevalence in Britain of abnormal prion protein in human appendices before and after exposure to the cattle BSE epizootic’ (Gill et al., 2020)

¹⁰ В биохимията, **immunostaining** обозначава методи, основани на използване на антиела, с цел установяване наличие на специфичен протеин в проба. Първоначално терминът е бил имунохистохимично оцветяване (immunohistochemical staining) на части от тъкани, за пръв път описан от Albert Coons през 1941

(vCJD), е даден отговор, че не може да се направи заключение, че сигналът се дължи на прионна болест и че това налага провеждане на нови проучвания чрез циклично увеличаване на количеството на неправилно нагъване на протеини (PMCA - Protein misfolding cyclic amplification (PMCA) в тези проби. Тази стъпка е предвидено да бъде разработена като следващ етап от проекта. Екипът потвърждава подозрението, че единственият случай на vCJD с генотип 129MV може да се дължи на по-дългия инкубационен период и че това поражда опасения за възможна втора вълна при полуустойчиви генотипове; също и честотата на спорадично проявление на Кройцфелд-Якоб болестта (sCJD) в Обединеното кралство би следвало вече да е достигнало плато, но така и това все още не се е случило, въпреки че няма сигнал за необичайни случаи с друг произход. На следващ въпрос за това, дали наличието на имунооцветяване се наблюдава и в други тъкани (например тънки черва), отговорът е бил, че подобни изследвания не са извършени с други тъкани от същите пациенти, тъй като такива не са били налични за сравнение.

Новият мандат на EFSA Scientific Networks 2021-2023

Съвместни дейности на мрежата за BSE / TSE

EFSA (Звеното за работа и сътрудничество) са представили промени, съдържащи се в новото решение на Управителния съвет на EFSA за научните мрежи и начинът за преценка при определяне на заданията, отправени към Органа. Взето е решение, **Управителният съвет на EFSA да получава редовни доклади за дейността на мрежите на EFSA**, на база на които да взема решение за продължаването им поне на всеки 3 години. Представители на мрежата на държавите-членки и алтернативните представители вече се наричат „участници в мрежата“ и „алтернативни участници“.

ОБЩА СЕСИЯ

Дейности на EFSA относно TSE 2020-2021

EFSA (Отдел за биологични опасности и замърсители, BIOCONTAM) актуализира мрежата относно дейностите по оценка на риска, свързани с TSE, които се проведени след годишната среща на мрежата през 2020 г. Представено е:

- 1. научно становище за оценка на алтернативен метод за производство на биодизел с помощта на топена мазнина от категория 1 СЖП (странични животински продукти /ABP – Animal By-products) (BDI-RepCat) (Панел на EFSA BIOHAZ, 2021 г.) и**
- 2. научен доклад, по искане за научна и техническа помощ за изследване на събраните данни от държавите-членки в рамките на 2-годишното задължително засилено наблюдение в случай на нетипично скрейпи (AS), публикувана през юли (EFSA, 2021 г.).**

Методът по т. 1 се състои от фаза на преобразуване (естерификация на един етап и трансестерификация при температура $\geq 200^{\circ}\text{C}$, налягане ≥ 70 bar, с време на задържане ≥ 15 минути), като процесът се катализира с MgO и се извършва в присъствие на метанол (10–15%); следва вакуумна дестилация (при $\geq 150^{\circ}\text{C}$, ≤ 10 mbar) на крайния продукт биодизел и на страничния продукт, глицерин. Предложеният алтернативен метод е приет като работещ при намаляване на прионната инфекциозност или откриваемия PrPSc с най-

(Coons, Albert; Creech HJ; Jones, RN (1941), "Immunological properties of an **antibody containing a fluorescent group**". Proc Soc Exp Biol Med. 47: 200–202.)

малко $6 \log_{10}$, поради което се счита еквивалентен на метода на обработка, определен в Регламент (ЕС) № 142/2011¹¹ за производство на биодизел от суровини, включително **категория 1 СЖП/АВР** (Панел на EFSA BIOHAZ, 2021 г.).

На въпрос на Европейската комисия за това, дали научните данни от 2-годишното засилено наблюдение на огнища на AS (2013–2020), може да се приемат като доказателство за контагиозност на AS и дали в резултат са добавени нови познания по епидемиологията на болестта, за което EFSA е представил ad hoc анализ на набор данни от мониторинга, проведен в 22 държави с показател „случай/и на AS при овце и/или кози“, е даден отговор, че **резултатите от изчисленото разпространение и симулационния модел показват, че засиленият мониторинг притежава ограничени възможности за откриване на AS, без разлика между държавите, със или без вторични случаи.**

Симулационен модел на предаване в стадото, при сравнение на „заразен“ сценарий (т.е. предаване между животни при естествен условия) с „незаразен“ сценарий, е показало по-добро съответствие на наблюдаваните параметри с незаразния сценарий, при който **всяка овца в стадо има еднаква вероятност да развие AS в първа година от живота.** Въз основа на извършените анализи и като се има предвид несигурността и ограниченията на данните, е направено заключение, че **липсват нови доказателства, че AS може да се предава между животни при естествени условия и се приема като вероятно (субективен диапазон на вероятността 50–66%) AS да е незаразна, отколкото заразна болест.**

Резултатите от анализа са потвърдили някои от известните вече епидемиологични характеристики на AS, но е направен извод, че все още съществуват съществени пропуски в знанията за тази болест (EFSA, 2021).

ГОДИШЕН ДОКЛАД НА ЕС ЗА ТСЕ ЗА 2020 Г.: ПРЕДВАРИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ

Представени са основните констатации, направени от отдел BIOCONTAM на EFSA, които предстои да бъдат включени в обобщен на ниво ЕС доклад за ТСЕ за 2020 г. Предвидено е докладът да включи резултати от наблюдението на ТСЕ при животни, които се очаква да бъдат публикувани от EFSA към **края на ноември 2021 г.** Резултатите са събрани при участие освен на 27-те държави членки на ЕС, и на Босна и Херцеговина, Исландия, Черна гора, Северна Македония, Норвегия, Сърбия, Швейцария и Обединеното кралство. Обединеното кралство е предоставило пълен набор данни, независимо от това, че страната е извън ЕС от 1 февруари 2020 г. Причина за това е фактът, че плановете са били заложили за изпълнение във време, когато ОК е било член на ЕС, а чрез коректното им генериране и подаване е била постигната сравнимост с предходни години в рамките на ЕС.

Общо, 1 222 671 говеда са тествани от ЕС27 плюс Обединеното кралство, което показва спад от 2,4% спрямо 2019 г. **През 2020 г. са докладвани четири атипични**

¹¹ Commission Regulation (EU) No 142/2011 of 25 February 2011 implementing Regulation (EC) No 1069/2009 of the European Parliament and of the Council laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and implementing Council Directive 97/78/EC as regards certain samples and items exempt from veterinary checks at the border under that Directive. OJ L 54, 26.2.2011, p. 1–254

случая на BSE в ЕС: 3H-тип, докладвани от Франция, Ирландия и Испания и 1L-тип, докладвани от Франция. Швейцария съобщава за 1 случай на L-BSE. През годината в ЕС27 плюс Обединеното кралство са тествани общо 332 513 овце и 120 615 кози, спад от 1,7%, а при сравнение с 2019 г. – спадът е с 16%.

Овце – 688 случая на скрейпи от 16 държави-членки плюс Обединеното кралство: 589 класически, 98 нетипични, 1 подобни на CN1641. Италия е докладвала 12 допълнителни неокончателно потвърдени случая. В допълнение, Исландия е докладвала 53 случая на класическа скрейпи (CS), а Норвегия 12 случая на AS. Произволно генотипиране е докладвано от девет държави-членки, което показва, че **8,8% от генотипираните животни носят генотипове на чувствителни групи**. При козите са докладвани 328 случая на скрейпи от 9 държави-членки плюс Обединеното кралство: 319 класически тип и 9 нетипични. Дванадесет държави-членки плюс Обединеното кралство съобщават за 9 171 тествани цервиди (еленови), от които повече от 75% докладвани от шестте държави-членки (Естония, Финландия, Латвия, Литва, Полша, Швеция), които изпълняват задължително наблюдение за CWD. През 2020 г. в ЕС бяха докладвани два случая на CWD при лосове: един от Финландия и един от Швеция. В допълнение, Норвегия е съобщила за два случая на CWD: при лосове и при северни елени.

Актуализиране на дейностите на ОИЕ в областта на TSE

Представителят на ОИЕ актуализира Мрежата от дейности, свързани с TSE, които продължават в ОИЕ след предишната среща.

В момента 56 държави и пет зони имат официален статут на риск от BSE; през май 2021 г., на двама нови членове е признат статут „пренебрежимо нисък“ риск от BSE (Канада и Ирландия). Кампанията за 2021 г. за поддръжка от официално признатите статуты, включително рисков статус за TSE, трябва да започне през ноември 2021 г. През 2020 г. имаше много дейности в ОИЕ, свързани с преразглеждането на главите за TSE в Здравен кодекс сухоземни животните и Наръчник за диагностични тестове и ваксини за сухоземни животни. Септемврийският доклад на Комисията по кодекса за 2021 г. и докладът на Научната комисия от септември 2021 г. ще бъдат публикувани скоро в онлайн версия; Докладът на ad hoc групата за BSE от юни 2021 г. ще бъде приложен към Научния доклад на Комисията за септември 2021 г.

Актуализиране на дейностите на ЕК в областта на TSE

Представителят на ЕК предостави актуална информация за дейността на ЕК от последната среща на Мрежата. Засегнати са две хоризонтални теми:

- 1) Фуражната забрана и
- 2) Свързани с търговията въпроси (с фокус, взаимодействие с ОИЕ и последствията от BREXIT).

В подробности е разгледан Регламент (ЕС) 2021/1372¹², приет на 17 август, с който се разрешава употреба на:

- преработен животински протеин, получен от прасета и насекоми в храната за домашни птици;

¹² Commission Regulation (EU) 2021/1372 of 17 August 2021 amending Annex IV to Regulation (EC) No 999/2001 of the European Parliament and of the Council as regards the prohibition to feed non-ruminant farmed animals, other than fur animals, with protein derived from animals. OJ L 295, 18.8.2021, p. 1–17.

- преработен животински протеин, получен от домашни птици и насекоми в храната за прасета;

- желатин и колаген от преживен произход в храната на непрехватни животни.

Обсъдени са и три специфични за болестта теми:

1) относно TSE, бяха краткосрочни и дългосрочни решения представено за критично ниските запаси от референтен материал за атипична TSE (типове Н и L);

2) около Scrapie, регулаторни актуализации относно генетичната резистентност към CS при козите и засиленото наблюдение на задължението на AS са представени;

3) 3-годишната програма за наблюдение (2018-2020) за CWD при еленови е неофициално удължена **по искане на Швеция**, ще бъде изпратен мандат на EFSA за анализ на резултатите и предоставяне на научна основа за преразглеждане на разпоредбите за надзор в Регламент (ЕО) 999/2001¹³; освен това е спомената необходимостта от прехвърляне на защитните мерки за CWD в постоянна рамка чрез Регламент (ЕО) 999/2001.

ОБСЪДЕНИ ДОПЪЛНИТЕЛНИ ТЕМИ

Нидерландия е представила документ, в който са изяснени рисковете, които биха възникнали в случай на прилагане на отмяна на фуражната забрана в контекста на кръговата икономика (BuRO, 2020). По-специално, рискът от предаване на приони поради употреба на продукти от преживни животни като субстрат за хранене на насекоми, които да се използват за влагане във фуражи за селскостопански животни. Оценени са рисковете и при употреба със същата цел на бивши хранителни продукти. В документа е направен извод, че подобна употреба би могла да доведе до непряк канибализъм. ЕК обясни, че това е тема, която се обсъжда вътрешно в ЕК и изтъкна сложността на контролите за забрана на фуражите. Швеция е обърнала внимание върху това, че усилията за провеждане на надзор при живи животни е значително по-малко, в сравнение с това, което изисква мониторингът на фуражи. Италия се е съгласила с посоченото от Швеция и е добавила, че в ЕС не се провежда централизирано и систематично събиране на данни за мониторинг на фуражната забрана.

Източник:

<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.2903/sp.efsa.2021.EN-6949>¹⁴

DOI: <https://doi.org/10.2903/sp.efsa.2021.EN-6949>

Изготвил: д-р Марина Загорова

Център за оценка на риска по хранителната верига – МЗХГ

Други подобни материали, които са свързани с безопасността по хранителната верига, са достъпни на електронен адрес: <http://corhv.government.bg>

¹³ Regulation (EC) No 999/2001 of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 laying down rules for the prevention, control and eradication of certain transmissible spongiform encephalopathies. OJ L 147, 31.5.2001, p. 1–40

¹⁴ С оглед на изчерпателност на съдържанието, като приложение към настоящия материал са добавени препратките в оригиналния текст на становището.

Приложение:

Препратки:

ANSES, 2020. Evaluation du risque relatif à l'allègement du «feed ban», rapport du GT (saisine 2020-SA0094). Maisons-Alfort: Anses, 121 pp. Available online: <https://www.anses.fr/fr/system/files/ALAN2020SA0094Ra.pdf> BuRO (Office for Risk Assessment and Research, Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority), 2020. Advice on animal and public health risks of insects reared on former foodstuffs as raw material for animal feed. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3677717>

EFSA (European Food Safety Authority), Arnold M, Ru G, Simmons M, Vidal-Diez A, Ortiz-Pelaez A and Stella P, 2021. Scientific report on the analysis of the 2-year compulsory intensified monitoring of atypical scrapie. EFSA Journal 2021;19(7):6686, 45 pp. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2021.6686>

EFSA BIOHAZ Panel (EFSA Panel on Biological Hazards), Koutsoumanis K, Allende A, Bolton D, BoverCid S, Chemaly M, Davies R, De Cesare A, Herman L, Hilbert F, Lindqvist R, Nauta M, Peixe L, Ru G, Simmons M, Skandamis P, Suffredini E, Fernandez Escamez P, Spiropoulos J, Iulietto MF, OrtizPelaez A and Alvarez-Ordóñez A, 2021. Scientific Opinion on the evaluation of the application for new alternative biodiesel production process for rendered fat including Category 1 animal byproducts (BDI-RepCat® process, AT). EFSA Journal 2021;19(4):6511, 26 pp. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2021.6511>

Gill ON, Spencer Y, Richard-Loendt A, Kelly C, Brown D, Sinka K, Andrews N, Dabaghian R, Simmons M, Edwards P, Bellerby P, Everest DJ, McCall M, McCardle LM, Linehan J, Mead S, Hilton DA, Ironside JW and Brandner S, 2020. Prevalence in Britain of abnormal prion protein in human appendices before and after exposure to the cattle BSE epizootic. Acta Neuropathologica, 139(6):965-976. <https://doi.org/10.1007/s00401-020-02153-7>

OIE (World Organisation for Animal Health), 2004. Handbook on import risk analysis for animals and animal products: Introduction and qualitative risk analysis. World Organisation for Animal Health, Paris, France.

VKM, 2016. CWD in Norway. Opinion of the Panel on biological hazards, ISBN: 978-82-8259-216-1, Oslo, Norway. Available online:

<https://vkm.no/download/18.2994e95b15cc54507161c8d6/1498205580043/CWD%20in%20Norway.pdf>

VKM, 2017a. CWD – update statement, ISBN: 978-82-8259-283-3, Oslo, Norway. Available online:

<https://vkm.no/download/18.25950e0715e84a118a6ec492/1506925175221/Statement%20CWD.pdf>

VKM, 2017b. CWD in Norway – a state of emergency for the future of cervids (Phase II). Opinion of the panel on Biological Hazards, ISBN: 978-82-8259-266-6, Oslo, Norway. Available online:

[https://vkm.no/download/18.645b840415d03a2fe8f253c5/1509532944615/CWD%20in%20Norway%20E2%80%93%20a%20state%20of%20emergency%20for%20the%20future%20of%20cervids%20\(Phase%20II\).pdf](https://vkm.no/download/18.645b840415d03a2fe8f253c5/1509532944615/CWD%20in%20Norway%20E2%80%93%20a%20state%20of%20emergency%20for%20the%20future%20of%20cervids%20(Phase%20II).pdf) Annual report of the Scientific Network on BSE-TSE 2021 www.efsa.europa.eu/publications 11 EFSA Supporting publication 2021:EN-6949

VKM, Bjørnar Ytrehus, Danica Grahek-Ogden, Olav Strand, Michael Tranulis, Atle Mysterud, Marina Aspholm, Solveig Jore, Georg Kapperud, Trond Møretro, Truls Nesbakken, Lucy Robertson, Kjetil Melby and Taran Skjerdal. (2018) Factors that can contribute to spread of CWD – an update on the situation in Nordfjella, Norway. Opinion of the Panel on biological hazards. ISBN: 978-82-8259-316- 8. Norwegian Scientific Committee for Food and Environment (VKM), Oslo, Norway. Available online: <https://vkm.no/download/18.696229a71677d983532c0c11/1547126741061/CWD%20factors%20of%20spread%202018.pdf>

VKM, Tranulis M, Grahek-Ogden D, Kapperud G, Pahnke J, Skjerdal T, Aspholm M, Jore S, Melby KK, Møretro T, Nesbakken T and Robertson L, 2021a. Scientific Opinion of the Panel on Biological Hazards of the Norwegian Scientific Committee for Food and Environment.

VKM Report 2021:08, ISBN: 978-82-8259-362-5, Norwegian Scientific Committee for Food and Environment (VKM), Oslo, Norway. Available online: <https://vkm.no/english/riskassessments/allpublications/chronicwastingdiseaseandriskoftransmission%20tohumans.4.5d03f182179a8808eab95c7d.html> VKM, Ytrehus B, Asmyhr MG, Hansen H, Mysterud A, Nilsen EB, Strand O, Tranulis M, Våge J, Kapperud G, Madslie K, Rueness EK and Wasteson Y, 2021b. Handlingsrommet etter påvisning av skrantesyke (Chronic Wasting Disease) på Hardangervidda – grunnlag for fremtidige forvaltningsstrategier. Vitenskapelig uttalelse fra Vitenskapskomiteen for Mat og Miljø. VKM Report 2021:01, ISBN: 978-82-8259-355-7, Oslo, Norway. Available online: [https://vkm.no/download/18.6865da2d1772f79c04350359/1611744363527/Handlingsrommet%20etter%20p%C3%A5visning%20av%20skrantesyke%20\(Chronic%20Wasting%20Disease,%20CWD\)%20p%C3%A5%20Hardangervidda.pdf](https://vkm.no/download/18.6865da2d1772f79c04350359/1611744363527/Handlingsrommet%20etter%20p%C3%A5visning%20av%20skrantesyke%20(Chronic%20Wasting%20Disease,%20CWD)%20p%C3%A5%20Hardangervidda.pdf)

Wadsworth JD, Joiner S, Linehan JM, Jack K, Al-Doujaily H, Costa H, Ingold T, Taema M, Zhang F, Sandberg MK, Brandner S, Tran L, Vikoren T, Vage J, Madslie K, Ytrehus B, Benestad S, Asante EA and Collinge J, 2021. Humanised transgenic mice are resistant to chronic wasting disease prions from Norwegian reindeer and moose. The Journal of Infectious Diseases. 2021 Jan 27